

Professor Benedikte M. Høgberg [har refset studentene sine](#). Hun sier at de er bortskjemte og passive, at de tror at de går på «skole» der de skal føres med lettbeint kunnskap. De innser ikke den «smertelige» erfaring at det er deres eget arbeid som er veien til kunnskap.

Det hun har observert på jusstudiet i Oslo, gjelder også for andre fag og andre universiteter. Varselropet hennes bør være et signal til en nasjonal debatt om studentenes arbeidsvaner og kvaliteten på studiene her i landet.

- **[Benedikte Høgberg: – Jeg er blitt en av de minst populære professorene på fakultetet](#)**

Svak intellektuell nysgjerrighet

Professorer har til alle tider klaget over studentene. Men det vi ser nå, er noe langt mer enn forutsigbare klager over vanlig slapphet. Vi mener at vi nå står overfor et problem som går til kjernen av universitetenes oppgaver.

Det er åpenbart at vi i dag slipper gjennom folk som aldri ville ha fått eksamen for 20–30 år siden.

[TWEETDEL](#)

Professor Torbjørn L. Knutsen

Vi har lang erfaring fra universiteter i innland og utland. Her hjemme har vi lenge konstatert at eksamenskarakterene har vært bedrøvelige. Faktakunnskapen er mangelfull. Resonnementene

henger ofte ikke på greip. De skriftlige ferdighetene er mildt sagt skuffende.

Gang på gang opplever vi at studentene kommer opp til muntlig eksamen uten å kunne sentrale deler av pensum. Dette er trist. Det er åpenbart at vi i dag slipper gjennom folk som aldri ville ha fått eksamen for 20–30 år siden. Det som på vidunderlig orwelliansk ble kalt «kvalitetsreformen» må ta mye av skylden.

Hvorfor møter vi eksamensbesvarelser uten dybde og faglig kunnskap?

Professor Bernt Hagtvet

Leser ikke bøker: skjermens forbannelse

Én grunn ligger åpen i dagen. Vi ser det i studentenes kildeføring: Referansene er ikke lenger til bøker, men til internettadresser og – linker – resultater av mer eller mindre tilfeldige Googlesøk. Dette forfallet mener vi satte inn omtrent på den tiden da bøker ble erstattet av digitale læreplattformer.

Kritikken vår retter seg ikke mot digitale verktøy. Den retter seg mot studentenes bruk av dem.

[TWEETDEL](#)

La oss være klare på to ting:

1. Digitale plattformer gir dagens studenter tilgang på et uendelig bibliotek av bøker og fagtidsskrifter. Her er vi helt på linje med Høgberg: Aldri har studentene hatt så mange kunnskapskilder å hente informasjon fra. Internett gir tilgang til et svimlende antall

bøker og fagtidsskrifter. Kritikken vår retter seg ikke mot digitale verktøy. Den retter seg mot studentenes bruk av dem.

Fremdeles noen gode studenter

Mange studenter benytter seg faktisk av dette voldsomme kildetilfanget. De er nysgjerrige og selvdrevne, engasjerte og rives med av spennende problemstillinger og forståelse.

Men 2. Disse studentene er i klart *mindretall*. Det kompakte flertallet leser mindre og mindre. De skriver mindre. De tar ikke ordentlige notater. De unnlater å systematisere notatene. De har lite skrivetrening.

Tomme hoder og snillisme

Hvorfor er det færre og færre studenter som leser? Vi tror de er ofre for en katastrofal misforståelse: De ser liten vits i å *tilegne* seg kunnskap. Det er så tungvint og treigt å få den inn i hodet. Og når den først ligger i hodet, så blir den så raskt glemt. Samtidig ligger jo all den informasjonen de trenger bare et par tastetrykk unna!

Det som på vidunderlig orwelliansk ble kalt «kvalitetsreformen» må ta mye av skylden.

[TWEETDEL](#)

Studenter som tenker slik, blander sammen informasjon og kunnskap. De har rett i at informasjon ligger på nett i rikt monn. Men de forstår ikke at kunnskap også må *innforlives*. For det er først når kunnskap blir en aktiv del av det mentale sanseapparat at den utgjør tankens råstoff. Et hode uten kunnskap går det ikke an å tenke særlig med.

Og her ligger et alvorlig problem. For det er ikke bare faktakunnskap som studentene skal tilegne seg på universitetet; de skal også tilegne seg ferdigheter. *De skal lære å tenke kritisk og uttrykke seg presist.* De skal tilegne seg evnen til selvstendig og moden analyse.

Det er først når kunnskap blir en aktiv del av det mentale sanseapparat at den utgjør tankens råstoff.

[TWEETDEL](#)

Uten bredere faktakunnskaper i hodet er det vanskelig å knytte analytiske sammenhenger og formulere dyptloddende argumenter. Uten trening i logikk, historie og filosofi er det vanskelig å gjøre modne og presise evalueringer. Uten psykologiske og sosiologiske teorier er det vanskelig å formulere kritiske innspill.

Studenter uten faktakunnskap spinner i tomhet. Det er vanskelig å trekke dem inn i et dypt, faglig engasjement. Vi ser mye av dette nå.

I stedet for faglige krav har vi sett en økende tendens til snillisme – tilrettelegging for studenter inntil det absurde og en rettighetstildeling og en klageadgang som legger nye byråkratiske hinner om universitetenes sentraloppgaver: forskning og undervisning.

Scenen kan være ryddet for vitenskapsforakt og anti-intellektualisme – og politiske ledere à la Trump.

[TWEETDEL](#)

Vi er naturligvis klar over at mange må arbeide ved siden av studiene for å få endene til å møtes. Derfor et skarpere fokus på en

gjenreising av heltidsstudenten! Reformen her må så kobles til en høyning av den intellektuelle temperatur ved institusjonene.

Økende ulikhet

Det har alltid vært en elite av flinke studenter. Under dem har det vært brede lag av gjennomsnittlige og mindre flinke studenter – helt ned til dem som kaster bort tid og studielån på tant og fjas.

Studentmassens form har vært som en kjegle.

Men nå aner vi at dette er i ferd med å endre seg. Vi aner at avstanden mellom topp og bunn er økende – at de flinke er så mye flinkere enn før, samtidig som det er stadig flere som ikke makter å henge ordentlig med.

De melder seg opp til fag de ikke synes å ha noen interesse for. De krever at lærerne skal underholde dem.

[TWEETDEL](#)

Nå mister studentmassen den tradisjonelle kjegleformen; den ligner mer på et omvendt vinglass: noen få studenter utgjør en tynn elite som er så flinke at de tåler sammenligning med de beste i verden.

Men så er det et godt stykke ned fra stetten til klokken – fra eliten til den brede studentmassen.

Norge kan dankes ut internasjonalt

Denne utviklingen har urovekkende følger. Ikke bare for høyere utdanning, men for hele samfunnet. De gode studentene vil alltid klare seg bra; de vil bli administratorer og beslutningstagere og leve rike, produktive og internasjonale liv.

De mindre innsatsvillige vil det gå dårligere med. Dersom de ikke har tilegnet seg de akademiske ferdighetene, vil de neppe hevde seg i konkurransen med de godt utdannede – som i dag omfatter jobbsøkere fra hele EØS-området. De vil bli desillusjonerte. Kanskje blir de bitre og innvandringsfiendtlige i tillegg.

Fremtidens klassesamfunn

Denne utviklingen tegner konturene av et samfunn preget av økende ulikhet. Et nytt klassesamfunn, basert på økende forskjeller i fagkunnskap, forståelse og ferdigheter – og i jobbmuligheter, lønn og individuell valgfrihet.

Da kan løpet være kjørt for den egalitære velferdsstaten. Scenen kan være ryddet for vitenskapsforakt og anti-intellektualisme – og politiske ledere à la Trump.

Slapp arbeidsetikk

Få ord er mer brukt i dagens debatt om universitetene enn ord som studiekvalitet og studentvelferd. Ingen er imot studentvelferd – studentboliger, stipendordninger, karriereveiledning og lignende.

Men den store elefanten i rommet pruster i snabelen like ved: studentenes egen arbeidsinnsats. Den later mye tilbake å ønske. Krev mer konsentrasjon, for som professor Høgberg sa til studentene sine, «kunnskap er noe dere må skaffe dere selv».

Vi er helt enige. Og vi ser med uro på de mange studentene som ikke kan eller vil forstå dette. De melder seg opp til fag de ikke synes å ha

noen interesse for. De krever at lærerne skal underholde dem. Og legge forelesningens PowerPoints ut på nett for dem.

Vi skjønner ikke hvor det er blitt av kunnskapstørsten i det digitale informasjonssamfunnet. Har vi mistet den teoretiske nysgjerrigheten og den metodiske bevisstheten? Hvor er det blitt av skrivetreningen? Hvor er den faglige gleden?

Universitetene må svare på dette forfallet med hyppigere prøver, mer kollokvieundervisning og flere studentinnledninger. Hele systemet må rustes opp. Hører du, Iselin Nybø? **Ta grep**

Det er mange av oss som er dypt urolige over utviklingen. Derfor synes vi det er flott at landet har fått en minister for forskning og høyere utdanning. Det trengs! Kvalitetsforfallet ved universitetene er en sentral utfordring som formelig roper etter gode, sentrale grep.

Vi ber henne innstendig om dette: ikke gi studentene mere dulling. Studenter skal utfordres. Ikke gi lærerne mer pedagogisk nytale. Kanskje statsråden isteden kan vurdere om antallet studenter er for høyt i Norge? Kanskje de studentene som ikke er interessert i å lese fagtekster, ville være bedre tjent med en praktisk opplæring fremfor en teoretisk utdanning som de ikke vil komme til å mestre?

Og evaluer den såkalte «kvalitetsreformen», som aldri dreide seg om kvalitet, men gjennomstrømming og forkortning. Norske studenter fortjener mer enn dette blendverket.